

Пролог

— *Час повертатися, — переконував Гаред, бо в лісі западали сутінки. — Дикуні мертві.*

— Мерців боїшся? — поцікавився сер Веймар Ройс із ледь помітним натяком на посмішку.

Гаред не зловився на гачок. Він був уже старий — за п'ятдесят, і на своєму віку перебачив чимало лордйчуків.

— Мерці мертві, — мовив він. — І нам немає до мертвих діла.

— А вони мертві? — стиха запитав Ройс. — Які в нас докази?

— Їх бачив Вілл, — відгукнувся Гаред. — І якщо каже, що вони мертві, для мене це найкращий доказ.

Вілл усвідомлював, що рано чи пізно його таки втягнуть у суперечку. Та ліпше б усе-таки це сталося пізніше...

— Мати завжди казала: мерці пісень не співають, — мовив він.

— Моя мамка говорила так само, Вілле, — озвався Ройс. — Та не можна вірити словам, почутим біля жіночих грудей. Навіть мерці здатні чимало розповісти, — підвищив він голос, і в сутінковому лісі прокотилася луна.

— Попереду довга дорога, — зауважив Гаред. — Вісім днів, а може, й дев'ять. Та й ніч насувається.

Сер Веймар кинув на небо байдужий погляд.

— Вона щодоби насувається приблизно в цей самий час. Чи в темряві ти втрачаш мужність, Гаред?

Вілл бачив, як у Гаред стиснулися щелепи, а в очах, що ховалися під цупким чорним каптуром плаща, майнула ледве потамована лють. Гаред

уже сорок років належав до Нічної варті, тут він виріс і змужнів, тож не звик, щоб до нього ставилися так зневажливо. Але й не це головне. Вілл відчував: уражений гонор тут ні до чого. Знервованість старого занадто сильно нагадувала страх.

Вілл теж почувався не в своїй тарілці. На Стіні він провів чотири роки. Коли його вперше послали за Стіну, йому вмить пригадалися всі давні перекази, і в нього просто душа впала у п'яти. Згодом він підсміювався з себе. Зараз його вже можна було вважати ветераном — він здійснив із сотню рейдів, і нескінченні темні хащі, що їх південці називають примарним лісом, більше його не лякали.

До сьогоднішнього вечора. Сьогодні все було не так. У цій темряві вчувалося щось таке, від чого у Вілла волосся ставало сторч. Уже дев'ять днів гнали вони коней на північ, тоді на північний захід, потім знову на північ, далі й далі від Стіни, насадаючи на п'яти ватазі дикунських нальотчиків. День у день ставало гірше. А сьогодні було найгірше. З півночі повіяв холодний вітер, і дерева зашурхотіли як живі. Всенський день Віллоу ввижалося, що за ним спостерігає щось незворушне, невблаганне і позбавлене співчуття. Гаред теж це відчував. Понад усе Віллоу кортіло на злам голови чкурнути назад до безпечної Стіни, але про такі бажання командувачу ліпше й не здогадуватися.

Особливо такому, як оцей.

Сер Веймар Ройс був найменшим пагоном старовинного роду, занадто щедрого на спадкоємців. Сидячи на величезному вороному коні-дестрієрі, вродливий вісімнадцятирічний юнак із сірими очима, зграбний і стрункий як ніж, вивищувався над Віллоу і Гаредом, які їхали поряд на низькорослих гаронах. Узутий він був у чорні шкіряні черевики, вдягнений у чорні вовняні штани, чорні молескінові рукавички й чорну блискучу кольчугу — гнучку, тонкої роботи, — накинута на кілька шарів чорної вовни й дубленої шкіри. Не минуло й півроку, як сер Веймар став побратимом Нічної варті, але ніхто не сумнівався, що він готовий до свого призначення. Принаймні щодо вбрання.

Вінцем його слави був плащ: соболевий, чорний і пухнастий, і м'який як гріх. «Точно вам кажу, він сам їх усіх уполював, — сказав якось Гаред своїм товаришам по касарні за кубком вина, — поскручував їм голівки, наш мужній вояк». Касарня дружно вибухнула реготом.

Важко коритися наказам людини, яку ти напідпитку висміюєш, — міркував Вілл, тремтячи од холоду верхи на своєму гароні. Мабуть, Гаред зараз відчувається так само.

— Мормонт звелів нам їх вистежити — і ми вистежили, — мовив Гаред. — Вони мертві. І більше не завдадуть нам клопоту. Попереду ще важка дорога. І погода мені не подобається. Якщо впаде сніг, можемо й за два тижні не дістатися Стіни, а сніг — це ще не найгірше, що може статися. Ви ніколи не потрапляли під крижаний дощ, мілорде?

Лордйчук, здавалося, не чув його. Зі звичною маскою нудьги й роздратування на обличчі він вдивлявся в сутінки. Вілл уже стільки миль здолав разом з лицарем, що добре зятамив: у такі хвилини його ліпше не чіпати.

— Ще раз повтори мені, Вілле, що ти бачив. Усе до дрібниць. Нічого не прогав.

До того як приєднатися до Нічної варті, Вілл був мисливцем. Браконьєром, якщо по правді. Перекупні мечі дому Малістерів упіймали його на гарячому в малістерівських-таки лісах — він саме патрав малістерівського оленя, тож перед ним постав вибір: убраться в чорне чи втратити руку. Ніхто не вмів скрадатися лісом тихо, як Вілл, і чорні брати дуже швидко відкрили цю його здатність.

— За дві милі звідси, он за тим гребенем, біля струмка, їхній табір, — почав Вілл. — Я підійшов близько, як зміг. Там їх восьмеро; є і жінки, і чоловіки. Дітей немає, наскільки я бачив. Під горою вони збудували хатину. Зараз сніг уже добряче її замів, але я дещо роздивився. Багаття згасло, але кострище навіть ще снігом не засипало. Ніхто не ворухився. Я довго дивився. Живі не здатні лежати так неспорнуто.

— Кров бачив?

— Е-е-е... ні, — визнав Вілл.

— А зброю?

— Кілька мечів, пару луків. У одного чоловіка був топір. Важкий, дво-сінний — небезпечна залізьяка. Валявся на землі поряд з тілом, просто біля руки.

— А ти звернув увагу, в яких позах були тіла?

— Кількоро сиділи, прихилившись до валуна, — знизав плечима Вілл. — А решта лежали на землі. Так наче попадали.

— Або заснули, — підказав Ройс.

— Ні, попадали, — не здавався Вілл. — Одна жінка видерлася на залізодрево й сиділа між гілля. З розширеними очима, — слабко всміхнувся він. — Я скрадався, щоб вона не зауважила мене. Та коли наблизився, виявив, що вона теж не ворухиться.

Він несамохіль поїжився.

— Змерз? — запитав Ройс.

— Тришки,— пробурмотів Вілл.— Це через вітер, мілорде.

Юний лицар знов обернувся до сивих вояків. На землю майже безшеселесно заїтало побите морозом листя, і дестрієр Ройса нетерпляче танцював.

— Як гадаєш, Гаредє, від чого ці люди могли померти? — невинно запитав сер Веймар. І поправив фалди соболевого плаща.

— Від холоду,— з залізною певністю відгукнувся Гаред.— Бачив я замерзалих минулої зими, і позаминулої теж, ще як був хлопчиком. Усі бояться глибокого снігу, який замітає вище голови, і крижаного вітру, який завиваючи прилітає з півночі, та справжній ворог — це холод. Він підкрадається тихше, ніж Вілл, і спершу ти починаєш тремтіти, і стукотіти зубами, і тупати ногами, і мріяти про глінтвейн і розпалений коминок... Холод пече тебе. Ніщо так не пече, як холод. Але недовго. А тоді він проникає в нутро й затоплює тебе, і за деякий час ти вже не в силі йому опиратися. Легше просто сісти й заснути. Подійкують, холоду під кінець уже й не відчуваєш. Просто слабшаєш, тебе тягне на сон, світ починає танути перед очима, а ти наче занурюєшся в море теплого молока. Приходить умиротворення.

— Яка красномовність,— зронив сер Веймар.— Ніколи б не подумав про тебе такого.

— Я знаю, що таке холод, лордйчуку,— мовив Гаред, знімаючи каптур, щоб сер Веймар мав змогу роздивитися два обрубки, які лишилися від його вух.— Два вуха, три пальці на ногах і мизинець на лівій руці. Мені ще пощастило. А брат мій замерз на катах, і ми знайшли його зі щасливою усмішкою на обличчі.

— Слід одягатися тепліше, Гаредє,— здвигнув плечима сер Веймар.

Гаред кинув на лордйчука сердитий погляд, і обрубки його вух, відтягнуті мейстром Еймоном, почервоніли від гніву.

— Побачимо, як тепло вдягатиметеся ви, коли прийде зима,— пробурмотів він, натягуючи каптур і пригинаючись до шиї свого гарона, мовчазного й понурого.

— Якщо Гаред каже, що ті люди позамерзали...— почав був Вілл.

— Вілле, цього тижня ти стояв на варті?

— Так, мілорде.

Ще не було тижня, щоб Вілл не відстояв з дюжину клятих варт. До чого це сер хилить?

— І що скажеш про Стіну?

— Стіна плаче,— відказав Вілл, нахмурившись. Тепер, після натяку лордйчука, він і сам усе втямив.— Вони не могли замерзнути. Не тоді, коли Стіна плаче. Ще недосить холодно.

— Кмітливий хлопець,— кивнув Ройс.— Цього тижня було кілька приморозків, раз у раз зривався сніжок, але вже точно не було такого лютого холоду, щоб одразу замерзло восьмеро дорослих людей. Людей, одягнутих у шкіри й хутро, нагадаю вам, поряд з хатиною і підготовленим багаттям,— гордовито посміхнувся лицар.— Вілле, проведи нас туди. Хочу сам поглянути на мерців.

Тепер уже нічого не лишалось. Прозвучав наказ, і поняття честі примушувало вояків скоритися.

Вілл рушив попереду, і його маленький кудлатий гарон обережно подибавав поміж чагарників. Минулої ночі нападало трохи снігу, і тепер під кіркою зачалося каміння, і коріння, і невидимі ямки, чатуючи на легковажних і необережних. Другим їхав сер Веймар Ройс, і його великий вороний дестрієр нетерпляче пирхав. Для рейдів бойовий кінь геть не годився, але як це втовкмачити лордйчуку? Гаред їхав останнім. Дорогою старий вояк щось бурмотів собі під ніс.

Сутінки згущувалися. Безхмарне небо спершу стало фіолетовим, як старий синець, а тоді почорніло. Висипали зірки. Вілл зрадів їхньому світлу.

— Тепер можна і швидше,— мовив Ройс, коли на небі засяяв місяць.

— Не з моїм конем,— відгукнувся Вілл. Страх додав йому зухвальства.— Може, ви поведете перед?

Сер Веймар Ройс не зволив відповісти.

Десь у лісі завив вовк.

Підїхавши до старезного покрученого залізодрева, Вілл зліз із гарона.

— Ти чого спинився? — запитав сер Веймар.

— Далі краще йти пішки, мілорде. Це он там, за перевалом.

Ройс мить повагався, задумливо втупившись удалину. Між дерев шепотів холодний вітер. Широкий соболевий плащ ворухився, як живий.

— Щось тут не так,— пробурмотів Гаред.

— Та невже,— зневажливо посміхнувся до нього юний лицар.

— Хіба ви не відчуваєте? — здивувався Гаред.— Дослухайтеся до темряви.

Ось Вілл точно це відчував. За чотири роки в Нічній варті йому ще жодного разу не було так страшно. Що ж це таке?

— Вітер. Шурхіт дерев. Вовк. Який з цих звуків позбавляє тебе мужності, Гаредє?

Гаред нічого не відповів, і Ройс граційно зіслизнув із сідла. Надійно припнув коня до низької гілки, подаві від обох гаронів, й витягнув меч з піхов. На руків'ї мигнуло коштовне каміння, а тоді місячне сяйво

пробіглося блискучою крицею. Зброя була чудова, замкової роботи, з вигляду зовсім новенька. Вілл мав сумніви, що цей меч бодай раз заносили в гніві над головою.

— Тут дерева ростуть дуже густо, — застеріг Вілл. — Мілорде, меч плутатиметься в гіллі.

— Якщо мені потрібні будуть вказівки, я сам звернуся до тебе, — відтяв лордйчук. — Гарде, лишайся тут. Наглядай за кінями.

Гаред спішився.

— Слід розпалити багаття. Я про все подбаю.

— Ти заурів, старий? Якщо в лісі вороги, яке може бути багаття?

— Є вороги, яких тільки багаття й здатне відлякати, — мовив Гаред. — Як-от ведмедів, деривовків... та інших істот...

— Ніяких багать, — твердо стиснув уста сер Веймар.

Гареду на обличчя падала тінь від каптура, але у погляді, яким старий вояк утупився в лицаря, Вілл розгледів грізний блиск. На якусь мить Вілл злякався, що старий вихопить клинок. Меч у нього був короткий і бридкий: руків'я поблякло від поту, краї зазублялися від тривалого використання, проте Вілл не дав би за життя лордйчука й ламаного залізняка, якби Гаред наважився витягнути зброю з піхов.

Але Гаред натомість опустив очі.

— Ніяких багать, — пробурмотів він собі під ніс.

Сприйнявши це за згоду, Ройс відвернувся.

— Веди, — скомандував він до Вілла.

І Вілл повів їх крізь хащі, тоді вгору аж до гребеня гори, до цього спостережного пункту під чатовим деревом. Земля попід тоненькою сніговою шкурункою була волога та грузька, ковзка, а камінці й підступне коріння так і чигали, щоб за них перечепилася нога. Вілл дерся нагору цілком беззвучно, а от позаду чути було м'яке металеве дзенькання лордйчукової кольчуги, шурхотіння листя, а ще приглушену лайку, коли навислі гілки чіплялися за лордів меч і дряпали чудовий соболевий плащ.

Величезне дерево було там, де й мало бути: на верхівці пагорба; нижні гілки мало не торкалися землі. Влігшись долілиць просто у присипане сніжком болото, Вілл ковзнув попід гілля й озирнувся просіку, яка відкривалась унизу.

Серце зупинилося у нього в грудях. Якусь мить він не наважувався навіть дихати. Місячне світло осяяло просіку, залишки багаття, притрушену снігом хатину, величезний валун, напівзамерзлий струмок. Усе було начебто так само, як і кілька годин тому.

Окрім одного. Усі тіла зникли.

— Боже! — почулось у Вілла над вухом. У гілку уп'явся меч: це сер Веймар завойовував пагорб. У розмаяному вітром плащі він зупинився поряд з деревом, тримаючи в руці оголений меч; світло зірок чітко окреслювало цей благородний силует.

— Пригніться! — застережливо прошепотів Вілл. — Тут щось не гаразд.

Але Ройс не ворухнувся. Поглянувши на безлюдну просіку, він розсміявся.

— Схоже, твої мерці, Вілле, кинули свій табір.

У Вілла відібрало мову. Він шукав слова, але слів не було. Це неможливо! Обвівши поглядом покинутий табір, він зупинив очі на топорі. Величезному двосічному бойовому топорі, який так і лежав у тому самому місці, де Вілл побачив його минулого разу. Така цінна зброя...

— Підійом, Вілле, — звелів сер Веймар. — Тут нікого немає. Не дозволю тобі ховатися по чагарниках.

Вілл неохоче скорився.

Сер Веймар зиркнув на нього, не приховуючи осуду.

— Не збираюсь я повертатись у Чорний замок, проваливши найперший свій рейд. Я таки розшукаю цих дикунів, — роззирився він навколо. — Лізь на дерево. Хутко. Шукай багаття.

Вілл без жодного слова розвернувся. Сперечатися не мало сенсу. Здіймався вітер, пронизував наскрізь. Вілл рушив до височенного сіро-зеленого чатового дерева й подерся нагору. Дуже швидко долоні в нього зробилися липкими від живиці, а сам він загубився поміж глищі. Страх каменем лежав у животі, як нестравний обід. Прошепотівши молитву безіменним лісовим богам, Вілл витягнув з піхов чингал. І, щоб той не заважав дряпатися нагору, затис його зубами. Від смаку холодного заліза на язичі йому одразу стало затишніше.

— Хто тут? — зненацька гукнув унизу лордйчук. У викличному окрику майнула непевність. Вілл зупинився і, дослухаючись, роззирився.

У відповідь у лісі зашурхотіло листя, завирувала крижана вода у струмку, вдалині заухкала снігова сова.

А Чужі підступали беззвучно.

Краєм ока Вілл помітив рух: крізь ліс ковзали бліді примари. Обернувши голову, він у темряві зауважив білу тінь. За мить вона щезла. На вітру ніжно тріпотіли гілочки, дряпаючи одна одну дерев'яними пальцями. Вілл був уже розтулив рота — попередити, але слова застрягли у нього в горлі.